

Lisa 6
Kinnitatud
Mooste Vallavolikogu
25.11.2004.a määrusega nr 25

MOOSTE ALEVIKU ARENGUKAVA

AASTATEKS 2004 - 2018

SISUKORD

1. SISSEJUHATUS	3
Arengukavas kasutatavad mõisted:	3
Arengukava valmimise protsessi lühikirjeldus:	3
2. ALEVIKU KIRJELDUS JA TÄNANE OLUKORD	5
2.1 Mooste ajalooline taust.....	5
2.2 Aleviku paiknemise kirjeldus.....	6
2.3 Paikkonna looduslike olude kirjeldus	6
2.4 Aleviku majanduslik olukord.....	6
2.5. Infrastruktuuri kirjeldus.....	7
2.5.1 Teed ja tänavad	7
2.5.2 Veevõrk, kanalisatsioon.....	7
2.5.3 Jäätmemajandus	7
2.5.4 Soojamajandus	7
2.5.5 Telekommunikatsioonid ja andmeside.....	8
2.5.6 Elektrivõrk	8
2.6 Aleviku elanikkond	8
2.7 Aleviku elanike koostöö.....	8
3. ALEVIKU VAJADUSED	10
3.1 Elulised vajadused.....	10
3.2 Arenguvajadus.....	10
4. SWOT ANALÜÜS	10
4.2 Nõrkused	11
4.3 Võimalused.....	11
4.4 Ohud	12
4.5 Analüüs.....	12
5. ALEVIKU TULEVIKUPILT	13
VISIOON 2020	13
5.1 Arengueelduste koondhinnang.....	13
5.1.1 Olemasolev inimressurss ja traditsioonid	13
5.1.2 Kaunis loodus, vana asulakoht, hästisäilinud Mooste mõisaansambel..	14
5.1.3 Tartu lähedus (48 km) ja hea ühendus Tartu-Räpina maanteega.....	15
6. ARENGUEESMÄRGID JA ÜLESANDED	15
7. TEGEVUSKAVA 2004 – 2018	17
8. ALEVIKU ARENGUKAVA ELLUVIIMINE, SEIRE JA HINDAMINE	19
9. ALEVIKU ARENGUKAVA SEOS VALLA ARENGUKAVAGA JA TEISTE ARENGUDOKUMENTIDEGA.	19
10. KOKKUVÕTE	19

1. SISSEJUHATUS

Arengukava on koostatud aastateks 2004- 2018

Elanikkonna ühist kokkulepet ehk arengukava on piirkonnale vaja eelkõige sellepärast, et demokraatlikel alustel mõjutada kohalikku sotsiaal- majanduslikku arengut alevikus ning muuta maal elamise negatiivsed aspektid positiivseks, eesmärgiga kujundada alevikust atraktiivne elupaik, kuhu soovitakse tulla ja elama jääda. Arengukava peab olema strateegiline tegevusjuht kohaliku elu suunamisel pikas perspektiivis ja olema mandaat tegusatele inimestele arenguprotsessis osalemiseks. Käesolev arengukava on koostatud aastateks 2004-2018, määrates aleviku arengu visiooni ja sellest lähtuvad eesmärgid.

Arengukava on tegevuste, eesmärkide ja rahaliste vahendite kavandamise alus, sisaldades ühelt poolt ülevaadet praegusest olukorrast, teisalt vaatab tulevikku, pannes paika pikemaajalised arengusuunad ja eelistused ning tegevuste kavandamise alused. Kindlaksmääratud sihid võimaldavad ressursside efektiivsemat kasutamist, samuti on erinevate valdkondade tegevused paremini kooskõlastatavad, otsused kergemini langetatavad, kui on olemas elanikkonna kokkulepe.

Arengukavas kasutatavad mõisted:

Arengu eeldused – olemasolevad küla ressursid, mida saab kasutada soovitud arengueesmärkide saavutamiseks.

Arengueesmärk – visioonist lähtuv üldkirjeldus, milleni soovitakse teatud ajaks jõuda ja mis on määratletav, mõõdetav ja reaalselt elluviidav.

Arengukava – dokument, mis sisaldab omavalitsusüksuse majandusliku ja sotsiaalse olukorra ning keskkonnaseisundi analüüsi, pikemaajalise tegevuse kavandamist ning edasise arengu suundi ja eelistusi (KOKS § 9). Arengukava on piirkonna visioonist lähtuvate eesmärkide saavutamiseks suunatud kokkulepe, mis sisaldab olukorra analüüsi, arengueeldusi, -eesmäärke ja kavandatud tegevusprioriteete.

SWOT-analüüs – meetod protsessi, nähtuse, olukorra vms eri külgede analüüsiks. Tuleneb ingliskeelsete sõnade (*strengths* 'tugevused', *weaknesses* 'nõrkused', *opportunities* 'võimalused', *threats* 'ohud') algustähtedest.

Tegevuskava – loend konkreetsetest ülesannetest ja tegevustest, mida on vaja täita püstitatud eesmärkide saavutamiseks koos ressursside, elluviijate ja tähtaja määramisega.

Visioon – ideaalne tulevikupilt, mida tahetakse teatud ajaks saavutada.

Arengukava valmimise protsessi lühikirjeldus:

Arengukava lahutamatuks osaks on kohalike elanike kaasamine nii selle koostamise kui ka eesmärkide saavutamise protsessi.

Mooste aleviku arengukava valmis kohalike inimeste, kodanikeühenduste, ettevõtjate esindajate ja Mooste Vallavalitsuse esindajate koostöös. Aleviku arengukava vajaduse tingis ühine soov elukeskkonda atraktiivsemaks ja konkurentsivõimelisemaks muuta, et leida ühine arusaam, mis suunas areneda ja mis oleks piirkonna konkurentsieelis teiste ees.

Esimese samm: 2004.aasta septembris moodustati initsiatiivgrupp, mida valiti juhtima vallavalitsuse projektijuht Ülle Herr, kes eelnevalt läbis Maaelu Arendamise Instituudi arendusspetsialisti meistriklassi koolituse „Valla ja küla arengukava koostamise eestvedamine ja nõustamine“.

Koostati tööplaani, mida tutvustati esimesel arengukava koostamise koosolekul.

Esimene koosolek (23.september 2004): Koosolekul tutvustas vallavanem hetkeolukorda alevikus vallajuhi seisukohalt ning valla rahalisi võimalusi aleviku arengule kaasaaitamisel. Järgmisena tutvustas arengukava koostamises eestvedaja (projektijuht) tööplaani ja ühtlasi ka algatas arutelu aleviku visiooni üle. Ära kuulati ja protokolliti kõik arvamused.

Teise samm: Asjakohase informatsiooni kogumine aleviku kohta. Kuna Mooste alevikus elab koduloouuriija Miili Valner, toetuti ajaloolise analüüsi koostamisel põhiliselt tema uurimustööle (autori nõusolekul). Olulist informatsiooni saadi 2003. aastal koostatud Mooste mõisa hoolduskavast (Keskkonnakaitse Instituut), 2004 aastal koostatud Mooste mõisa arengu kontseptsioonist (Viljandimaa Arenduskeskuse spetsialisti Urmas Tuuleveski) ja juunis valminud valla arengukavast aastateks 2004- 2008.

Teine koosolek (12.oktoober 2004) Toimus töö kahes grupis. Esimese grupi moodustasid inimesed, kes olid pädevamad ürituste-, kultuurielu- ja seltsielu valdkonnas ning teise grupi need, kes hakkasid arutlema piirkonna konkurentsivõime tõstmisega seotud teemasid (ettevõtlus, maine, konkurentsieelis...). Koosolek oli tööine ning kõigil osalejatel oli võimalik kaasa rääkida aleviku arenguvisiooni kujundamisel. Viidi läbi SWOT analüüs.

Kolmas samm: Ankeetküsitluse, kogutud informatsiooni ja grupitöö kokkuvõtete põhjal kirjutati kokku arengukava eelprojekt ja seda tutvustati elanikele. Arengukava esimese variandiga tutvumiseks oli alevikurahval aega kaks nädalat. Arengukava eelprojekt oli saadaval Mooste raamatukogus, vallavalitsuses ja kultuurimajas, kuhu sai jätta omapoolsed märkused, täiendused ja parandusettepanekud.

Kolmas koosolek (03.november 2004) Arutati läbi kõik ettepanekud ning viidi sisse vajalikud parandused. Samuti arutati tegevuskava, järjestati prioriteedid ning määrati igale tegevusele konkreetne vastutaja. Kaaluti läbi ka rahastajad.

Neljas samm: Initsiatiivgrupi poolt muudatuste sisse viimine ja arengukava vormistamine ühtseks programmdokumendiks

Nelja koosolek (17. november 2004): Mooste aleviku arengukava vastuvõtmine

Koosolekul tutvustati arengukava koostamise protsessi ja tutvustati juba parandatud ja muudatustega arengukava. Arengukava võeti vastu üldkoosolekul, millest võttis osa 68 aleviku elanikku. Seega oli saavutatud ühine kokkulepe ehk aleviku arengukava, millest lähtuvalt hakatakse ellu viima elanikkonnale olulisi eesmäärke ja tegevusi.

Arengukava muutmine:

Arutelukoosolek 11. aprillil 2007a. Koosolekul tutvustati arengukava täitmise kulgu ja viidi läbi täiendav SWOT analüüs arengukava ja selle tegevuskava uuendamiseks. Arengukava täiendamine võeti vastu aleviku elanike koosoleku otsusega.

Arengukava uuendamise koosolek 08.detsembril 2009a. Koosolekul arutati arengukava senise täitmise käiku ja tehti hulgaliselt ettepanekuid arengukava täiendamiseks. Ettepanekutes arvestati ka 2008. aastal koostatud Mooste mõisa väljaarendamise kava (Funding) seisukohti. Koosolekule järgnevalt olid muudatusettepanekud kaks nädalat avalikul väljapanekul vallavalitsuses ja valla kodulehel.

Arengukava muutmiseks esitatud ettepanekud:

1. Arengukava kehtivust pikendada kuni aastani 2018;
2. Ehitada aleviku staadion kahes etapis: I etapis alusplats ja drenaaz, II etapis jooksurajad;
3. Veepuhastusseadmete (rauaeraldus) ehitus aleviku joogiveele 2010. aastal;
4. uus reovee biopuhasti ehitamine naftabaasi taha, biotiigid soo peale (500 m Viisli poole), olemasolevatesse tiikidesse rajada seejärel kalatiigid;
5. Kanalisatsioonitrasside rekonstrueerimine alevikus;
6. Ambulantsimajast kuni koolini rajada jalgtee koos valgustusega, kogu aleviku valgustus korrastada;
7. Kultuurimaja maaküttele üleviimine;
8. Staadioni ja korviväljaku vahele lastele rularambi ehitamine;
9. Rajada rullirada ja jalgtee ümber järve koos valgustusega aastaks 2018;
10. Üle Mooste järve parki vibulaskeraja ehitamine endise jaanituleplatsi juurde ja laululava taastada;
11. Vanamajakeskuse rajamine vanas kuivatis- õppekeskus puumajade taastamise õpetamiseks;
12. Vankrikuuri katuse rekonstrueerimine mõisa hoovis;
13. Karutalli (sõiduhobuste tall-tõllakuur) restaureerimine mõisakompleksi keskuseks, I-punktiks, kohvikuks;
14. Restaureerida sealaut ja ehitada sinna noortekeskus;
15. Linaseemnejaama hooned antakse ministeeriumi poolt vallale - suur hoone talumeeste hallata, paar väiksemat (väetiseladu, uuem kuivati) hoonet kujundada koostöös vanamajakeskusega taaskasutuskeskus (pood restaureeritud materjalide, palkide, kivide, kimmide, laastude, lina õli, lubja jne. müügiks). Sigala rajada väike tööstus: sindli-, laastu-, kimmimasin, saeraam taaskasutuskeskuse materjalide tegemine;
16. Restaureeritud Käsitöökoja sisustamine;
17. Meierei taastamine tervisekeskuseks;
18. Puutöökoja fassaadi parandus, et sobiks ansamblisse Veskiteatri kompleksiga;
19. Viinavabriku restaureerimine ja seal Eesti Loodusfotokeskuse avamine;
20. Järve puhastamine ja veesüsteemi korrastamine;
21. Valida alevikuvanem.

Ettepanekud võeti vastu 22. detsembril toimunud koosolekul.

2. ALEVIKU KIRJELDUS JA TÄNANE OLUKORD

2.1 Mooste ajalooline taust

Mooste asub vanas asulakohas. Kõige rohkem on piirkonna arengut mõjutanud Moisekatzi (Mooste) mõis. Mooste mõisal on oluline identiteedi- ja sotsiaalajalooline väärtus. Mõis on kujundanud piirkonna arengut XX sajandi kahekümnendate aastateni, edasi riigimõisana ja kuni tänaseni haridusasutusena.

Moisekatzi - Mooste vald loodi mõisavallana 1820. aastal pärast pärisorjuse kaotamist, mil vallad said talurahva ametlikeks organisatsioonideks mõisniku järelevalve all, mille alt

vabaneti 1866. aastal. Mooste ümbruse muinasaja mälestusmärkideks on Arniku ja Viisli kääbaskalmed, mis ulatuvad keskmisse rauaaega (5.-9. sajandisse). Seega võime siinse inimasustuse eaks lugeda ligikaudu 1500. aastat. Kirjalikes allikates on Moostet esmakordselt mainitud vene ja saksa sõjavägede vahel toimunud lahinguga Peipsi järve jääl 1242. aastal, nn Jäälahinguga. Lahingule eelnenud kokkupõrge toimus Moostes.

1582. aastal läks Liivimaa Poola võimu alla. Mooste ja Kauksi mõisad on loodud Poola ajal 16. sajandi teisel poolel samanimeliste külade aladele. 1717. aastal kinkis Peeter I Mooste ja Kauksi mõisad krahv Jagusinskile ja siitpeale on need mõisad ühendatud.

Mooste nime kannab vald alates 1931. aastast. Varem oli kasutusel saksakeelne nimevorm Moisekatzi.

2.2 Aleviku paiknemise kirjeldus

Mooste asub Kagu-Eesti lavamaal, mida liigendab Mooste järv. Mooste alevikku läbib Tartu-Räpina maantee. Mooste alevikus asub ka valla keskus. Alevik asub kaugel suurtest strateegilise tähtsusega transpordisõlmedest ning tööstus- ja ettevõtluskeskustest. Maakonnakeskusesse Põlvasse on 17 kilomeetrit ning Tartusse 48 kilomeetrit. Väga hea bussühendus on Tartu ja Räpinaga. Piisav ühendus maakonnakeskuse - Põlvaga. Hea juurdepääs on oluline ka turismiväärtuse seisukohast (Mooste mõisaansambel omab suurt tähtsust turismiobjektina) See omakorda suurendab paiga rekreatiivset väärtust ka mujal elavate inimeste jaoks. Rekreatiivset väärtust suurendab Mooste järv, mille liivasele loodekaldale on rajatud supluskoht koos paadisillaga. Kuna Venemaa piirini on vaid 50 km, on edaspidi loota ka transiidi elavnemisele.

2.3 Paikkonna looduslike olude kirjeldus

Mooste asub looduskaunis kohas. Mooste ümbruse muinasaja mälestusmärkideks on Arniku ja Viisli kääbaskalmed, mis ulatuvad keskmisse rauaaega (5.-9. sajandisse). Moostes asuv mõisaansambel ja selle üksikobjektid kuuluvad väärtuslike maastike II tähtsusklassi.

Mooste maastik on ilus oma kontrastsuses. Mõisaansambel paikneb Mooste järve kaldal kust mõisa poolsetl pargialt avanevad vaated järvele ja teisel pool järve asuvale parkmetsale, samuti Mooste järve ümbritsevale põllumajandusmaastikule, mida kaunistavad vanad tammed.

Kuna kogu väärtuslik maastik asub Mooste alevikus, on see kohalikule elanikkonnale väärtuslik puhkeala.

Natura 2000 võrgustiku aladest asub Mooste vallas riigimetsamaadel 4 loodushoiuala, neist üks Moostes: Mooste püsielupaik (musta seenesultani kaitse).

2.4 Aleviku majanduslik olukord

Mooste alevik on ainuke alevik Mooste valla territooriumil ning on ühtlasi ka valla keskuseks. Mooste alevikus elab 524 elanikku.

Geograafilisest asukohast lähtuvalt on Mooste vald ääremaa staatuses ning asub kaugel pealinnast. Lähimad tõmbekeskused on Tartu (50 km) ja Põlva (17 km). Ettevõtluskeskkonna paremaks planeerimiseks peab koostööd tegema naaberomavalitsustega (Põlva linn, Põlva vald, Räpina vald), kus asuvad suuremad ettevõtted ning kus inimesed käivad nii tööle kui avalikke teenuseid tarbimas. Ettevõtluskeskkonna elavnemisele annavad lootust 2003. aastal väljaehitatud andmesidevõrk, mis katab kogu valla territooriumi ja kavandatava turismi sihtkoha väljaarendamine.

Hetkeolukord ettevõtlusmaastikul

Kuna alevik on liiga väike territoriaalne ala, tuleb majanduskeskkonda vaadata laiemalt ja analüüsida kogu valla territooriumil.

Mooste vallas on registreeritud 86 füüsilisest isikust ettevõtjat (alevikus 41), kellest enamus (58) tegeleb põllumajandusliku tootmise ja turustamisega. Osühinguid on 21 (alevikus 8) ning nendest põllumajandusliku iseloomuga kaheksa. Viis osühingut tegeleb puidu töötlemise ja müügi (kaks alevikus), kolm ettevõtet kaubandusega (üks alevikus), kolm teenindusega ning kaks turismimajandusega. Kahest tulundusühistut üks on põllumajandusühistu ja teine masinaühistu. Ainsa aktsiaseltsina tegutseb rahvusvaheliste vedudega tegelev AS VAN DER GRAAF. Valla keskses on säilinud ka üle 25 aasta tegutsenud riiklik ettevõtte- Jõgeva Sordiarretuse Instituudi Mooste katsejaam, kes annab tööd kümnele kohalikule inimesele.

Mooste alevikus on olemas arvestatav sotsiaalne infrastruktuur: arstiabi kättesaadavus tagatud, olemas hooldekohad vanuritele (sotsiaalkorterid), lasteaed ja lapsehoid, põhikool, kultuurikeskus, spordisaal ja elukondlikult tähtsad teenused.

2.5. Infrastruktuuri kirjeldus

2.5.1 Teed ja tänavad

Mooste alevikust läheb läbi Tartu – Rāpina maantee ja otse tee viib ka Põlvasse, mis on riigiteed. Riigiteede pikkus valla territooriumil on 79,5 km. Enamus teid on läbitavad, kuid on ka neid külavaheteid, mis on erinevate ilmastikuolude tõttu läbimatu. Valdav osa teid on valgustamata.

2.5.2 Veevärk, kanalisatsioon

Mooste aleviku elanikke teenindab momendil kaks puurkaevu. Puurkaevudest saadava vee kõrval kasutatakse kodukaevude vett. Mooste aleviku kaks puurkaevu teenindavad kokku 750 elanikku ning Mooste Põhikooli, kus õpib 120 õpilast. Vee analüüsides järeldub, et Mooste alevikus asuvate pumplate vesi ei vasta Euroopa Liidu joogivee nõuetele.

2.5.3 Jäätmemajandus

Jäätmehoolduseeskiri reguleerib valla haldusterritooriumil jäätmete kogumist, vedu, jäätmetest tekkinud reostuse likvideerimist ning vallaelanike teavitamist jäätmete käitlemisest. Olmejäätmed kogutakse enamasti 0,75m³ mahuga konteineritesse, mida tühjendatakse vastavalt vajadusele ja kujunenud praktikale. Kord aastas, kevadeti, korraldatakse traditsiooniliselt ohtlike- ja suuremõõtmeliste jäätmete kokkukogumine ja äravedu.

2.5.4 Soojamajandus

Mooste alevikus on ainukesena vallas kaugküttesüsteemiga varustatud soojamajandus. Mooste kaugküttesüsteem varustab soojusenergiaga kuut korterelamut, koolimaja, kultuurimaja ja lasteaeda. Soojusenergiat toodab Mooste alevis keskkatlamaja, mis koosneb kahest katlast - üks on 0,5 MW võimsusega konteinerkatlamaja, mis töötab kütteõli baasil ja teine hakkepuidukatel Reka (võimsusega 0,5MW). Süsteemi võimsus kokku on 1MW. Arvestades tarbijate nõudlust on antud süsteem alatootlik. Vajaminev maksimaalne võimsus on 1,3 - 1,5 MW.

Konteinerkatlamaja on heas korras, aga hakkepuidukatel on sedavõrd amortiseerunud, et ei ole majanduslikult otstarbekas osaliselt renoveerida. Kasutatavad kütused on puit, saepuru ja kütteõli.

2.5.5 Telekommunikatsioonid ja andmeside

Telefoni- ja andmeside olukord Moostes, kui ka terve valla territooriumil on rahuldav. Telefoniside teenust pakub AS Elion Ettevõtte.

Andmeside teenust kogu valla elanikele pakub Mooste Vallavalitsus ning see on kättesaadav kogu valla territooriumil. 2003. aasta keskel ühendati raadiosillaga olemasolevad Mooste lokaalvõrk. Moostes asuvasse EMT masti paigaldati raadiovõrgu juurdepääsupunktid, millele leviala katab praktiliselt kogu valla territooriumi, tagades lokaalvõrgu laienemise kõigi valla elanike ja asutusteni. Kaabelühendusega lokaalvõrgus on andmeedastuskiiruseks 100 Mbit/s, raadioühendusega klientide andmeedastuskiirus on 11 Mbit/s. Kõik lokaalvõrku ühendatud kliendid saavad kasutada interneti püsühendust kiirusega 2 Mbit/s.

2.5.6 Elektrivõrk

Mooste aleviku jaotusliinid ja alajaam kuuluvad AS Eesti Energiale, kes on kohustatud tarbijaid varustama kvaliteetse elektrienergiaga. Tegelikult sõltub monopoolse ettevõtte poolt kvaliteetse teenuse osutamine tema rahalistest võimalustest ning seega on tarbijad suuresti sõltuvad Eesti Energia investeerimiskavadest. Olemasolevad 0,4 kV jaotusliinid ja ka 10 kV ülekandeliinid lähenevad suures osas oma kasutusea lõpule. Samuti on paljude tarbijate juurde viivad jaotusliinid lubatus oluliselt pikemad ega taga seetõttu tarbijate kvaliteetse elektrienergiaga varustatust.

2.6 Aleviku elanikkond

Piirkonna peamiseks probleemiks on rahva vananemine ning tegusate inimeste ja noorte lahkumine vallast. Viimaste aastatega on küll märgata mõningast positiivset migratsiooni, kuid seda vaid paari inimese võrra. 01.01. 2004 aasta seisuga elab Mooste alevis 521 inimest, kellest vanaduspensionäre on 11 % (81) elanikkonnas, töövõimetuspensionäre 8 % (24).

Alla 18 aastaseid lapsi on alevis 145. Suurenenud on probleemid riskigrupi laste ning noortega.

Elanike vanuseline ja sooline jaotus

Aasta	alla 18 aasta		19 – 60 a		üle 60		kokku	
2002	71 N	63 M	161 N	130 M	49 N	41 M	281 N	234 M
2003	70 N	61 M	166 N	132 M	50 N	41 M	286 N	234 M
2004	77 N	68 M	154 N	134 M	50 N	38 M	281 N	240 M
2007a	508 /227M+281N							

2.7 Aleviku elanike koostöö

Ühistegevus

Põhiliseks kooskäimise- ja ürituste läbiviimise kohtadeks on kujunenud Mooste kultuurimaja, Mooste Põhikool, Mooste KülalisStuudio ning viimasel ajal ka mõisahoone endine sepikoda. 2003. aastal renoveeriti Mooste Kultuurimaja väikene saal, mis on sobilik nii koolituste, klubilise tegevuse kui ka foorumite läbiviimiseks.

Sepikojas tegutsevad noorteühendused ning käsitööst- ja meisterdamisest huvitatud huvigrupid.

Moostes tegutsevad kodanikeühendused

Mooste alevikus on registreeritud seitse mittetulundusühingut. Registreerimata tegutsevad erinevad huviringid, klubid ja seltsid.

Kõige rohkem tuntuks on Moostele toonud MTÜ Külateater Virvendus, Mooste KülalisStuudio, Mooste Valla Spordiklubi MÕIS ja Mooste Mõisa Arendusselts. 2007.aastal on lisandunud MTÜ Folgisellide Selts.

MTÜ Külateater „Virvendus“ on praegusel kujul tegutsenud viimased 20 aastat. Külateatri peaesmärk on nii Moostes, Põlvamaal kui ka üleestilistelt maarahvale teatrielamuse pakkumine. Külateatri põhikoosseisus on 23 inimest. 2003. aastal määrati Põlvamaa Kultuurkapitali poolt külateatrile kollektiivi aastapreemia nii tehtud töö eest kui ka edaspidiseks loometööks.

Rahvusvahelist meedet omab **MTÜ Mooste KülalisStuudio** (rahvusvaheline kunstnike resideerimispaik), kes võimaldab kunstnikel kohapeal peatuda ja töötada. Residentidena (st. pikema aja vältel (1- 3 kuud) on alates stuudio avamisajast (2001-2004 kevad) resideerumise võimalusi pakutud 10 kunstnikule Eestist, Hispaaniast, HongKongist, Makedooniast, Ameerika Ühendriikidest. Lühemaajalistel workshop'idel ja sümposiumidel on studios selles ajavahemikus peatunud kokku üle 40 kunstniku üle maailma.

Mooste KülalisStuudio on asutatud maalikunstniku ja ajakirjandustudengi Evelyn Mürsepa initsiatiivil 2001. aasta jaanuaris, eesmärgiga edendada rahvusvahelist ja kohalikku koostööd kunsti, sotsiaal- ja keskkonnauuringute vallas. Praeguse seisuga kuulub ühingusse 8 loovisikut. MoKS on pühendunud erinevate haridus- ja kunstiprojektide läbiviimisele, sealhulgas pikaajalise rahvusvahelise kunstnike resideerumise programmi väljaarendamisele ja ajaloolise hoone, milles stuudio tegutseb (Mooste mõisa valitsejamaja) renoveerimisele. Stuudio on ainuke omataoline ettevõtmine Eestis.

MTÜ Mooste spordiklubi Mõis tegutseb alates 1996. aastast ja tegeleb peamiselt korvpalliga, klubisse kuulub 40-50 liiget.

Alates 1999. aastast tegutseb Moostes 10-15 liikmega MTÜ Mooste naisteklubi Neti.

2003. aasta lõpus registreeriti MTÜ Noortekoda „Mõisasellid“.

Traditsioonilised üritused

Mooste vald on tuntud oma kultuuritraditsioonide poolest. Juba mõisaajast on tehtud Moostes näitemängu ning seda traditsiooni jätkab täna külateater „Virvendus“.

Ülemaakondliku üritusena on tuntud Jaan Vahtra nimeline joonistusvõistlus lastele, mõisapäevad ja skulptuuripäevad. Traditsiooniliste üritustena võib nimetada veel vabariigi aastapäeva, jaanipäeva ja jõulude tähistamist ning ülemaakondlikku pillipäeva.

Mooste Kultuurimajas tegutsevad segakoor, külateater „Virvendus“, ansamblid „Julgur“ ja „Litsu Pääle“. Spordiringidest tegutsevad üldfüüsiline treening, indiac, korvpall ja kehakultuuri ring.

Rahvusvahelist tuntuks on Moostele toonud Mooste KülalisStuudio poolt juba kolmandat aastat järjest korraldatav rahvusvaheline sotsiaal-kultuuriline sümposium PostsovkhoZ (alates 2001. aasta augustist).

2007. aastast on lisandunud eesti rahvamuusikatööluste festival Moisekatsi Elohelü, mida jüripäeva aegu korraldab MTÜ Folgisellide Selts.

Mooste Mõisa Arendusselts on 2005. aastast korraldanud jõuluteemalist programmi „Jõulud Mooste mõisas“ ja alates 2007. aasta suvest Linapäeva koos linalaadaga.

3. ALEVIKU VAJADUSED

3.1 Elulised vajadused

Pärast Mooste Nädissovhoosi likvideerimist (oli peamine tööandja piirkonnas) jäi töötuks ligi 50% töövõimelisest elanikkonnast. Läbilöögivõimelisemad alustasid ettevõtlusega või leidsid töö mujal. Mooste probleem on endiselt tööpuudus ning inimeste lahkumine. Alternatiiviks endisele suurtootmisele on põllumajandusega seotud ettevõtlus ja teenindus.

Selleks, et madalseisust üle saada, on vaja leida piirkonnale omane konkurentsieelis. Aleviku olemasolevaid väärtusi ja ressursse analüüsid, selgub et tasub panustada turismimajanduse arendamisele. Põllumajandus ei ole otstarbekas, Maaelu Arendamise Instituudi uurimusest selgub, et valdade edukus ja tugevus on otseses positiivses seoses mittepõllumajandusliku ettevõtluse osatähtsuse ja osaihingute osakaaluga. Seega on otstarbekas kogu mõisakompleks taas kasutusele võtta ja panna see elanike huve teenima turismisihtkohana. See tooks lisaks uusi töökohti ning turistide arvu tõusu läbi laekub valla eelarvesse rohkem makse.

Teise kitsaskohana tuleb välja ebakvaliteetne joogivesi. Selle probleemiga tegeldakse Mooste Vallavalitsuse poolt.

Valusaks probleemiks on noorte vabaaja veetmise napid võimalused ning elanikkonna kesised sportimisvõimalused.

3.2 Arenguvajadus

Moostes on olemas aktiivsed inimesed ning tõhus koostöö erinevatel tasanditel. Kultuuriürituste läbiviimiseks kasutatakse põhiliselt Mooste kultuurimaja väikest saali ja sportimiseks suurt saali. 2003 renoveeriti kultuurimaja väikene saal, kuid spordisaal vajab tõsist remonti. Kuna alevis tegutseb seitse MTÜ-d ning erinevad huviklubid ja ringid, jääb seltsitegevuseks ja koolitusvajaduste rahuldamiseks ühest kultuurimaja väikesest saalist väheks. Aastaid on tegutsenud külateater „Virvendus“ juhuslikel pindadel ning seltsitegevuse arendamiseks külakeskust kahjuks pole. Seega tuleb lahendada sotsiaalse suhtlemise ja seltsi- ja klubilise tegevusega seotud ruumide küsimus. Vabaõhuürituste korraldamise kohana näeme on kavas korraldada ja haljastada meistritehoovi jääv välisõu.

Ettevõtluse kasvukeskkonna suurendamiseks on kavas renoveerida ja ehitada Mooste mõisa endise tööstushoovi baasil ettevõtluspark (käsitöö- ja kunstikodade rajamine meistritehoovis). Samuti on probleemiks kesised sportimisvõimalused, kuna Moostes puudub staadion ning mänguväljakud.

4. SWOT ANALÜÜS

4.1 Tugevused

1. Väärtuslik maastik (II tähtsusklass)
2. Tegutsevad ettevõtjad
3. Hea koostöö ettevõtjatega
4. Hea ligipääsetavus
5. Terviklikult säilinud mõisaansambel
6. Olemasolev mõisakool (põhikool)
7. Mõisaansambel on silmapaistev arhitektuuripärand
8. Lasteaed
9. Rahvusvahelist mõõdet omav Mooste KülalisStuudio
10. Tegutsev külateater Virvendus
11. Tegutsevad kodanikeühendused teevad koostööd
12. Traditsioonilised üritused

13. Legendid
14. Järv
15. Ujumiskoht
16. Vabaõhuürituste korraldamise koht
17. Suur pargiala
18. Suurejooneline vabakujulise planeeringuga park
19. Tihe suhtlemine ja koostöö vallaga

Tugevused (2007a koosoleku täiendused)

Tartu lähedus – Tartu rekreatsiooniala, suvilad, elukohad; olemasolevatesse tühjadesse kohtadesse on võimalik inimesi elama tuua;

Tartu- Räpina-Väraska maantee, Lääniste- Rasina- Mooste maantee – tootmise ja äri paigutamise võimalus teede äärde;

Mõisakompleksi olemasolu – mõisakompleksi korda tegemine, ühiskondlik (turism/koolitus) funktsioon sellele, siduda ka Rasina ja Jaanimõisaga, arvestades hoolduskava;

Valmisolek internetiühenduseks – võimalik kodus töötada erinevatel spetsialistidel, mastide ja tugijaamade tööd täiendada, kaugtöökeskuse ja loomemajanduskeskuse loomiseks potentsiaal olemas.

4.2 Nõrkused

1. Kõrge töötuse % töövõimelistest inimestest
2. Riskigrupi kuuluvate elanike olemasolu, millega seondub alkoholism
3. Ebakvaliteetne joogivesi
4. Osaliselt amortiseerunud soojatrassid
5. Rahvastiku vananemine
6. Kodanikeühendustel puudub koht kooskäimiseks
7. Ebapiisavalt korraldatud jäätmemajandus
8. Pealinna suhtes ääremaa
9. Kesised sportimisvõimalused
10. Ei osata väärtustada ja maksimaalselt ära kasutada olemasolevaid väärtusi
11. Osaliselt hooldamata maastikupark, lõhutud dekoratiivsed vaasid.
12. Mõisapargis ebasobivad väikevormid (prügikonteinerid, skulptuurid)
13. Vähene ettevõtlusaktiivsus
14. Halb investeerimiskeskond (odav kinnisvara)
15. Mõisahoonetel puuduvad kindlad funktsioonid
16. Ärialgatuste nappus
17. Ettevõtlus liialt orienteeritud põllumajandusele
18. Kasutamata kaunis loodusressurss

Nõrkused (2007a koosoleku täiendused)

Tegemata kergliiklusteede võrgustik;

puudub tööstus, ettevõtteid ja ettevõtjaid vähe;

vananenud ja amortiseerunud reovee puhastusseadmed ja muud kommunikatsioonid: vesi, kanalisatsioon, soojatrassid, joogivesi halva kvaliteediga, soojamajandus vananenud, biotiigid alevikus sees –on vaja korda teha, tuleb sisse tuua ka täiendavad võimsused;

Müra palkmajade ehitamisel.

4.3 Võimalused

1. Areneda atraktiivseks turismisihtkohaks
2. Mittepõllumajandusliku ettevõtluse osatähtsuse suurenemine

3. Hea ligipäätavus kõikjalt Eestist.
4. Tartu – Luhamaa tee lähedus
5. Looduslikud ja kultuurilised võimalused loodus/õpperaja rajamiseks
6. Välisinvestorite kaasamine ettevõtluskeskkonna väljaarendamiseks
7. Noorpered kolivad suurlinnadest maale, sest on kaugtöötamise (internet) ja virtuaalse õppimise võimalus
8. Avanevad võimalused Euroopa Liidu struktuurfondide vahenditele mõisakompleksi väljaarendamiseks
9. Turismisihtkoha väljaarendamisel uute töökohtade loomine
10. Õpihimuline – ja kultuurilembeline inimressurss

Võimalused (2007a koosoleku täiendused)

keskkonnasõbralik elukeskkond – et säiliks ja tuleks inimesi juurde;
 tühjad tootmishooned (loovad võimalusi alustavatele ettevõtjatele ruumide näol) – tootmis-, ärimaadeks kavandamine;
 väheviljakate maade kasutamine biokütuse tootmiseks (energiavõsa);
 looduslikus keskkonnas on palju võimalusi erinevate matka-, ratta-, suusa-, jooksu jne. radade jaoks; olemasolevad jõed ja järved (kalakasvatus, puhkus jne.), arvestada mõisakompleksi radade planeerimisel;
 olemas perspektiivsed piirkonnad suvekodude jaoks, tagada tuleks hajutatust ja vastavad piirangud, et ei tehtaks tihealasid.

4.4 Ohud

1. Valdade sundliitmine vähendab alevi töökohtade arvu
2. Elukalliduse tõus
3. Alevikust ettevõtlike inimeste äravool soodsamasse ettevõtluskeskkonda
4. Majanduslikult raske olukord suurendab riskigruppi kuuluvate inimeste hulka, millega seondub paratamatult kuritegevuse kasv
5. Järv kasvab kinni
6. Ääremaa staatus
7. Euroopa Liidu Struktuurfondidest taotlemiseks ebapiisav omaosalus
8. Investeeringute puudumisel ei suudeta kogu mõisakompleksi säilitada ja taastada

Ohud (2007a koosoleku täiendused)

elanikkonna vananemine;
 noorte ja tööealiste alkoholilembus, luua võimalused uuteks töökohtadeks;
 laste vähesus, madal iive;
 kooli sulgemise oht (esialgu põhikoolist algkooliks muutumise oht seoses laste arvu vähenemisega) – luua kohapeal uusi töökohti.

4.5 Analüüs

Aleviku arengu strateegilised eesmärgid lähtuvalt SWOT analüüsist:

Tugevused- võimalused:

1. Kasutada maksimaalselt ära olemasolevad ressursid (vana asulapaik, looduskaunis koht koos silmapaistva arhitektuuripärandiga, inimressurss) ning kujundada Moostest atraktiivne turismisihtkoht, mis tõstaks piirkonna atraktiivsust ja mainet ning looks piisavalt jätkusuutlikke töökohti.

2. Kolmanda sektori aktiivse tegutsemise- ja kohalike inimeste kaasamisega aktiivsesse tegevusse tõsta elanikkonna teadlikkust ja sotsiaal- majanduslikku aktiivsust.

Nõrkused – võimalused:

1. Lagunemisohus mõisakompleks korrastatakse ning restaureeritakse heade restaureerimistavade kohaselt ning rakendatakse piirkonna huve, traditsioone ning ansambli säilimist ja eksponeerimist toetavate tegevustega.

2. Kõigi elanikkonna huvigruppide kaasamisega piirkonna arenguprotsessi kujundatakse konkurentsivõimeline ning piisava sotsiaalse infrastruktuuriga elupaik.

Tugevused – ohud:

1. Kolmanda sektori, kohaliku omavalitsuse ja ettevõtjate koostöös luuakse hästitoimiv koostöövõrgustik, mille läbi tagatakse piirkonna arengukava täitmine.

2. Noorte aktiivse kaasamisega piirkonna arenguprotsessi ja elukeskkonna atraktiivsemaks muutmisele (üritustel osalemine, mõisapargi ja objektide korrastamisel) luuakse protsess, kus noored tahavad peale õpinguid kodukohta tagasi tulla ja neil on põhjust tulla, kuna leiavad kodualevikus piisavalt rakendust.

Nõrkused – ohud:

1. Konkurentsivõimelised kommunikatsioonid vähendavad ääremaastumist.

2. Atraktiivse turismisihtkoha väljaarendamisega luuakse piisavalt jätkusuutlikke töökohti, mis peatab inimeste lahkumise maalt linna.

5. ALEVIKU TULEVIKUPILT

VISIOON 2020

Mooste alevik on arenenud sotsiaal- majandusliku infrastruktuuri ja avalike teenuste võrgustikuga, inimeste tervist väärtustav, turvaline ja atraktiivne elupaik, kus on piisavalt töökohti ja vähe töötuid, kus elatustase on tõusnud eesti keskmisele tasemele ning on loodud head tingimused spordi ja vaba aja tegevuste harrastamiseks. Aleviku sotsiaal- majandusliku arengu tulemusena soovib üha rohkem noori (peresid) siia elama asuda. Alevik on tuntud ka kui turismisihtkoht oma heaperemehelikult restaureeritud ja hooldatud mõisakompleksiga.

5.1 Arengueelduste koondhinnang

Arengueeldused

- Olemasolev inimressurss ja traditsioonid
- Kaunis loodus, vana asulakoht, hästisäilinud Mooste mõisaansambel;
- Tartu lähedus (48 km) ja hea ühendus Tartu, Räpina, Põlvaga
- Sobiv koht turismiettevõtluse väljaarendamiseks
- Aktiivne kolmas sektor
- Tihe koostöö erinevate institutsioonide vahel (vald- kolmas sektor- ettevõtjad).

5.1.1 Olemasolev inimressurss ja traditsioonid

Mooste alevikus on palju tegusaid inimesi, kes oskavad ja tahavad kohalikule arengule kaasa aidata. Seda näitavad aktiivselt tegutsevad kodanikeühendused Moostes. Mooste alevikus on registreeritud viis kodanikeühendust, millest MTÜ Noortekoda Mõisasellid tegeleb noorsootöö edendamise alevikus, spordiklubi „Mõis“ sporditöö edendamise alevikus, piirkonnas,

MTÜ KülalisStuudio tegutseb eesmärgiga edendada rahvusvahelist ja kohalikku koostööd kunsti, sotsiaal- ja keskkonnauuringute vallas, Naisselts „NETI“ eesmärgiks on naiste aktiveerimine ning kaasa löömine kohaliku elu arendamisprotsessis, Külateater „Virvendus“ on mõisaajast pärit näitemängu traditsiooni jätkaja .

Mooste Kultuurimajas tegutsevad segakoor, külateater „Virvendus“, ansamblid „Julgur“ ja „Litsu Pääle“. Spordiringidest tegutsevad üldfüüsiline treening, indiac, korvpall ja kehakultuuriring.

Moostes on traditsioonilised üritused, mis on populaarsed ka väljaspool. Rahvusvahelist tuntuks on aastaid toonud Mooste KülalisStuudio poolt korraldatav rahvusvaheline sotsiaalkultuuriline sümposium PostsovkhoZ (alates 2001. aasta augustist). Ülemaakondliku üritusena on tuntud Jaan Vahtra nimeline joonistusvõistlus lastele, mõisapäevad ja skulptuuripäevad. Traditsiooniliste üritustena võib nimetada veel vabariigi aastapäeva, jaanipäeva ja jõulude tähistamist ning ülemaakondlikku pillipäeva.

Suurt arengupotentsiaali nähakse aleviku arendamises atraktiivseks turismisihtkohaks. Selleks on käivitatud teemapargi programm, mille käigus on plaanis välja arendada teemapark, mis avaks võimaluse põhjalikult tutvuda ajaloo- ja kultuurimälestiste, mõisaarhitektuuri, kauni mitmekesise looduse ja kohaliku tooraine- **lina** tootmise ja kasutamise võimalustega.

5.1.2 Kaunis loodus, vana asulakoht, hästisäilinud Mooste mõisaansambel

Mooste mõisakompleks kuulub Põlvamaa väärtuslike maastike II tähtsusklassi (kokku III tähtsusklassi). Tegemist on kõrge maakondliku tähtsusega alaga. Ala peamiste väärtusteks on kultuurilis-ajalooline ja esteetiline väärtus, üksikobjektide kogum ning kohalik huvi.

Kultuurilis-ajalooline väärtus

Mooste mõisaansambel on kõrge kultuurilis-ajaloolise väärtusega. Mooste on Eestis ainukene heimatstiilis hoonetekompleks. Eriti oluliseks väärtuseks tuleb pidada terviklikult säilinud mõisahoonete kompleksi. samuti suurejooneliselt kujundatud vabakujulise planeeringuga parki, mis koos moodustavad hästi tervikliku ansambli. Mooste mõisa hooned on kõik kasutamiskõlblikud, pargiosa vabakujuline planeering on hästi loetav ning hooldustöödega korrastatav.

Väärtuslik on ka regulaarse kujundusega pargiala koos säilinud väikevormidega. Juba 18. saj. lõpul jõudis uus populaarne kujundusstiil nn. vabakujunduslik planeering (nn. inglise park) Pargi kujundamisel peeti väga oluliseks vaateid. Maastikupargi kujundusega loodi maalilisi vaateid, mis tekitati puude ja põõsaste valikulise paigutusega reljefile. Olulised kujunduselemendid on efektsed veepeegeldused, lehtlad ja looklevate teede võrk. Tähtis koht on valguse ja varju kontrastil ning avatud ja suletud alade vaheldumisel.

Väärtusliku ala piirides asub kokku 21 muinsuskaitse alust objekti, milleks on 19 ehitist, park koos alleedega ja arheoloogiamälestisena asulakoht.

Esteetiline väärtus

Mooste maastik on ilus oma kontrastsuses. Mõisaansambli paiknemine Mooste järve kaldal ja arhitektuurselt esteetiline hoonetekompleks, peahoonega, vaatesektoris asuva viinavabrikuga. Mooste mõisa poolt pargialalt avanevad vaated järvele ja teisel pool järve asuvale parkmetsale, samuti Mooste järve ümbritsevale põllumajandusmaastikule, mida kaunistavad vanad tammed.

Looduslik väärtus

Loodusliku väärtusena tuleb esile tuua Mooste järve, seda ümbritsevad alad, vanad põlispuud ning liigirikka kooslusega park koos alleedega. Mooste järv koos seda ümbritseva pargiga on looduskaitse all.

Mooste järve pindala on 10,4 ha ja keskmine sügavus 1,8 m, suurim 3,6 m. Järve kaldad on laaged, enamasti soised, osalt õõtsikulised. Kagukallas on liivane. Kalastikust domineerib latikas, on ka linaskit, särge, roosärge, ahvenat, haugi, kokre, kiiska, luukaritast, arvatavasti ka lutsu, säinast, viidikat ja vingerjat.

1984. aasta puistu liigilise inventeerimise andmetel on Mooste pargis 80 liiki puid ja põõsaid, neist 11 liiki okaspuid, 32 liiki lehtpuid ja 37 liiki põõsaid.

Pargis ja parkmetsas kasvab elujõuline puistu. Tähelepanuväärivateks puudeks on valge mänd, amuuri korgipuu, hõbepärn, hariliku saare kirjulehine vorm, arukase lõhislehine vorm, menziesi enelas, kanada lodjapuu, punase leedri lõhislehine vorm. Samuti on väärtuslik vana pärna-tamme allee.

Identiteediväärtus

Identiteediväärtuseks loetakse paiga väärtust kohalike arvates.

Mooste mõisaansambli väärtust hinnatakse nii kohalike, kui ka maakonnas elavate inimeste poolt väga kõrgelt.

5.1.3 Tartu lähedus (48 km) ja hea ühendus Tartu-Räpina maanteega

Mooste mõis asub Mooste alevis ja on seetõttu oluline puhkeala kogu aleviku elanikele. Kuna vahetust lähedusest läheb mööda Tartu-Räpina maantee siis on juurdepääs alale väga hea. See omakorda suurendab paiga rekreatiivset väärtust ka mujal elavate inimeste jaoks. Rekreatiivset väärtust suurendab Mooste järv, mille liivasele loodekaldale on rajatud supluskoht koos paadisillaga. Mooste järvel on võimalik paadiga sõita ja kalastada.

Hea juurdepääs on oluline ka turismiväärtuse seisukohast. Mooste mõisaansambel omab suurt tähtsust turismiobjektina. Turismi arendamiseks on kõik eeldused olemas: hea juurdepääs, hästi säilinud mõisaansambel, järv, turismimajanduse arendamisest huvitatud kohalikud elanikud, läheduses asuvad turismiobjektid: Rasina asundusküla ja Rasina mõisapark. Moostes asub ka vana asulakoht.

6. ARENGUEESMÄRGID JA ÜLESANDED

Arengueesmärk 1: Konkurentsivõimelise elukeskkonna loomine

Ülesanne nr 1 Aleviku arengut takistavate tegurite kõrvaldamine

Tegevus 1 Endise mõisa majandushoovi baasil käivitada ettevõtluspark, mis looks eeldused uute töökohtade loomiseks

Tegevus 2 Tühjaltseisvad hooned võtta taaskasutusele ja rakendada neis piirkonna huve toetavaid tegevusi

Tegevus 3 Mõisakompleksi ja kultuurmaastiku baasil arendada välja teemapark

Tegevus 4 Looduskaunist Mooste järve kasutada maksimaalselt turismiobjektina

Tegevus 5 Meistritehoovis erinevate käsitöö- ja kunstisuunitlusega teemakodade käivitamine

Ülesanne 2 Avardada koolitusvõimalusi

Tegevus 1 Pakkuda alustavatele ettevõtjale nõustamisabi kohapeal

Tegevus 2 Viia läbi projekti kirjutamise- ja juhtimise koolitusi

Tegevus 3 Informeerida õppepäevade korraldamisega kohalikke elanikke ja ettevõtjaid EL Struktuurfondide läbi rahastatavatest tegevustest

Ülesanne 3 Kohalikul omaalgatusel põhinevate töökohtade- ja lississetulekute loomise toetamine.

Tegevus 1 Avada endises sepikojas meistrite käe all käsitöö-, kunsti ja meisterdamisega seotud õpiringid

Tegevus 2 Seada korda Meistritehoovi üks hoone käsitöö- ja kunstitoodete müügisaaliks

Tegevus 3 Isevalmistatud esemetele ja suveniiridele ühise turundusstrateegia väljatöötamine

Tegevus 4 Käsitöökodade, ateljeede näitusesaalide väljaarendamisega luua soodsad tingimused rahvaharidusele ja elukestvate õppele

Arengueesmärk 2 Sotsiaalse infrastruktuuri kitsaskohtade kõrvaldamine.

Ülesanne 1 Avalikuks kasutamiseks mõeldud objektide rajamine ja korrastamine

Tegevus 1 Külalateatrile tegutsemiseks ruumide võimaldamine

Tegevus 2 Kohalike elanike suurem kaasamine Mooste Külalisstuudio tegemistesse

Tegevus 3 Sportimistingimuste parandamine alevikus

Tegevus 4 Noortele sotsiaalsete oskuste õpetamiseks ja vabaaja sisukaks veetmiseks koha väljaehitamine

Tegevus 5 Lastele- ja noortele mänguväljaku rajamine

Tegevus 6 Ühe sotsiaalkorteri juurde muretsemine

Tegevus 7 Tagada kohapeal arstiabi kättesaadavus

Arengueesmärk 3 Kohalik areng ja konkurentsivõime kasv läbi kogukonna kaasamise ja tugevdamise

Ülesanne 1 Kaasata inimesi ühistevõimuse

Tegevus 1. Moodustada koostöövõrgustik institutsioonide- omavalitsus, kodanikuühendused, kohalikud ettevõtjad- vahel

Tegevus 2. Käivitada erinevate õpiringide töö

Tegevus 3. Jätkata töö- ja puhkelaagri traditsiooni mõisapargi korrastamisel

Tegevus 4. Mõisaansambli ebasobivate objektide lammutamiseks ja pargi korrastamiseks viia läbi vähemalt kord aastas talgupäev

Ülesanne 2 Kohalikele elanikele elukestva õppe võimaldamine

Tegevus 1 Koolitusvajaduste väljaselgitamine ja vastavalt vajadustele organiseerida koolitusi

Tegevus 2 Koostöövõrgustiku abil töötada välja resotsialiseerimise programm ja koolitusvajadused riskigruppidele

Tegevus 3 Kohalikku arengut ja omaalgatust käsitlevate materjalide trükkimine

Tegevus 4 Arendusseltsi asutamine, mis on suunatud aleviku arengut toetavatele tegevustele

Ülesanne 3 Julgustada kohalike elanike omaalgatust

Tegevus 1 Valida alevikuvanem

Tegevus 2 Kord aastas aleviku üldkoosolekul vaadata läbi arengukava täitmine ja viia sisse parandused ja muudatused

Tegevus 3 Teha iga aasta lõpus ettepanek tublima kohaliku elu edendaja tunnustamiseks

Arengueesmärk 4: Ajaloo- ja kultuuripärandi säilitamine ning aktiivne kasutamine.

Ülesanne 1 Kohaliku ajaloo- ja arhitektuuripärandi säilitamine, väärtustamine ja selle terviklahenduse käsitlemine turismisihtkohana

Tegevus 1 Mõisakompleksi taaskasutusele võtmisega muuta hooned elanikele vajalikuks ja kättesaadavaks

Tegevus 2 Mõisakompleksi kuuluvad hooned ja rajatised hooldada ja etapiviisiliselt restaureerida heade restaureerimistavade kohaselt.

Tegevus 3 Hoonete – ja rajatiste hävimisohu peatamine. Hoonete ja müüri kaitsmiseks parandada katused, juhtida vesi hoonetest eemale, sulgeda ukse- ja aknaavad. Tühjadele hoonetele leida kasutusfunktsioon, mis oleks kooskõlas mõisa arengukontseptsiooniga

Tegevus 4 Korrastada mõisapark

Tegevus 5 Taastada suurürituste kohana kõlakoda Vastsemõisa parkmetsas

Tegevus 6 Kohalike vaatamisväärtuste viidastamine ja infotahvlite paigaldamine

Ülesanne 2 Piirkonna hea maine kujundamine

Tegevus 1 Jätkata populaarsete ürituste korraldamist

Tegevus 2 Uue üritusena tuua sisse üle - eestiliste rahvateatrite koolituslaager

Tegevus 3 Aleviku spordipäeva korraldamine, kuhu tuuakse sisse vanaaja mängud (kriket jt)

Tegevus 4 Jätkata rahvusvahelise sümposiumi PostsovkhoZ traditsiooni ja teiste Mooste Külalisstuudio avatud ürituste korraldamist

Tegevus 5 Leida noortele trümpüritus (hea idee leidmiseks kuulutada konkurs)

Tegevus 6 Piirkonda tutvustava infovoldiku koostamine

Tegevus 7 Mõisapargi ja mõisaansambli hooldamine ja haljastamine vastavalt hoolduskavas toodud soovitudele

Arengueesmärk 5: Turvaline elukeskkond

Ülesanne 1. Muuta alevik elanike- ja külaliste jaoks turvaliseks

Tegevus 1 Kaasata valla korrakaitse komisjon turvalisuse tagamiseks

Tegevus 2 Organiseerida naabrivalve

Tegevus 3 Koostöös omavalitsusega paigaldada enimkaidavatesse kohtadesse valgustus

Arengueesmärk 6: Hästitoimiv infrastruktuur

Kogu infrastruktuuri kaasaajastamine ja seeläbi ettevõtluseks soodsama keskkonna loomine.

Ülesanne 1. Tagada aastaringne teede läbitavus

Tegevus 1. Koordineerida talvist lumetõrjet ja suvist hõõveldamist

Tegevus 2 kindlustada turvaline ligipääs kogu mõisakompleksi territooriumil

Ülesanne 2 korrastada jäätmemajandus

Tegevus 1 Abistada omavalitsust isetekkeliste prügimägede likvideerimisel

Tegevus 2 Aidata organiseerida mõisakompleksi territooriumil korrektne prügimajandus

7. TEGEVUSKAVA 2004 – 2018

Aeg	Tegevus, investeringuobjekt	Orient. maksumus	Rahastamisallikas	Vastutaja
2004	Mõisa sepikoja renoveerimine	400 000	KOP, Hasartmängu-maksu nõukogu; vallavalitsus	MTÜ Noortekoda Mõisasellid
2004-2005	Linakoja renoveerimine	3 500 000	PHARE abiprogramm	Vallavalitsus
2004	Mõisa arengukontseptsiooni koostamine	30 000	Mooste Vallavalitsus	Vallavalitsus, MTÜ KülalisStuudio
2005-2010	Veskiteatri kompleksi väljaehitamine (teater endises veskis ja Põlvamaa teatri- ja	3 000 000	Külateater Virvendus, EL Struktuurfondid	MTÜ Virvendus

	kultuurilooline muuseum saekaatri)			
2005-2010	Valitsejamaja restaureerimine	8 000 000	Fondid, kult. minist. EL Struktuurfondid,	MTÜ KülalisStudio
2005	Spordi- ja mänguväljaku rajamine, rularambi ehitus	1 000 000	EL Struktuurfondid, meede 3.5	MTÜ Spordiselts „Mõis“
2005-2010	Noorte töö- ja puhkelaagri traditsiooni jätkamine	100 000/a	KIK; Vallavalitsus	MTÜ Mõisasellid, MTÜ Rehepapp
2005-2012	Meistrite hoovi infrastruktuuri korrastamine ja ettevõtluspargi käivitamine	35 000 000	PHARE PPF; EAS EL Struktuurfondid, Vallavalitsus	Vallavalitsus, MTÜ Mõisasellid; MTÜ KülalisStudio
2005-2007	Kultuurimaja suure saali renoveerimine	600 000	Hasartmängumaksu Nõukogu, vallavalitsus	Vallavalitsus
2005-2010	Avatud noortekeskuse väljaehitamine endises sigalas	3 500 000	EL Struktuurfondid	MTÜ Noortekoda Mõisasellid
2008-2010	Huvikeskuse (viinakelder-elamu), sh. rahva- ja koorimuusikakeskuse ehitamine	3 000 000	EL Struktuurfondid, riiklikud programmid, omafinantseering	MTÜ Folgisellide Selts, vallavalitsus
2008-2009	Põhikooli viimine maaküttele	2 500 000	KIK, vallavalitsus	vallavalitsus
2009-2011	Kultuurimaja üleviimine maaküttele	2 000 000	KIK, vallavalitsus	Vallavalitsus
2009-2010	Aleviku veevarustuse renoveerimine (torustikud, joogiveepuhastus)	2 500 000	KIK, vallavalitsus	vallavalitsus
2009-2012	Aleviku uue reoveepuhasti ehitamine	5 000 000	KIK, Ühtekuuluvusfond, vallavalitsus	vallavalitsus
2010-2014	Aleviku kanalisatsioonitorustike renoveerimine	2 500 000	KIK, Ühtekuuluvusfond, vallavalitsus	vallavalitsus
2010	Alevikule vanema valimine	-	vallavalitsus	aleviku aktiiv
2010-2011	Vanamajakeskuse (õppekeskus puumajade taastamise õpetamiseks) rajamine kuivatisse	3 000 000	vallavalitsus MAK 2007-2013 meede 3.2	vallavalitsus
2009-2010	Tööriistakuuri restaureerimine käsitöökojaks ja selle sisustamine	500 000	vallavalitsus MAK 2007-2013 meede 3.2, MTÜ Neti	MTÜ Naistekoda Neti
2010-2011	Puutöökoja fassaadi remont	300 000	Eraettevõtja, EAS fondid	eraettevõtja
2010-2013	Staadioni ehitus kahes etapis: I etapp mullatööd+ drenaaž, II etapp jooksurajad ja staadionikate	4 000 000	vallavalitsus MAK 2007-2013 meede 3.2, fondid	vallavalitsus
2012-2014	Vastemõisa parkmetsa viburaja ehitamine ja kõlakoja taastamine	350 000	vallavalitsus MAK 2007-2013 meede 3.2	vallavalitsus

8. ALEVIKU ARENGUKAVA ELLUVIIMINE, SEIRE JA HINDAMINE

Arengukava vaadatakse läbi kord aastas aleviku elanike üldkoosolekul, mille otsusega viiakse vastavalt vajadusele sisse arengukava uuendusi ja parandusi. Aktiivgrupp ja mtü-d jälgivad arengukava täitmist. Arengukava elluviimiseks kirjutatakse taotlusprojekte, millele omaosaluse garanteerib Mooste Vallavalitsus. Alevikus algatatavad projektid ja programmid peavad olema kooskõlas arengukavaga, vallavalitsuse osalus on vaja eelnevalt läbi rääkida.

Iga-aastasel läbivaatamisel fikseeritakse järgmised näitajad:

- 1.Mitu % on vähenenud töötus
- 2.Mitu inimest on alevisse juurde kolinud
- 3.Palju on toodud investeeringuid (EEK/inimese kohta)
- 4.Palju inimesi on kaasatud ühistegevusse

9. ALEVIKU ARENGUKAVA SEOS VALLA ARENGUKAVAGA JA TEISTE ARENGUDOKUMENTIDEGA.

Aleviku arengukava koostamisel on arvestatud valla üldiste arengu eesmärkidega ning aleviku arengukava täiendab valla arengukava, investeeringuobjektid on kajastatud ka valla arengukavas.

Aleviku arengukava täiendab Mooste mõisaansambli hoolduskava ja Mooste mõisa arengukontseptsioon ja väljaarendamise kava. Aleviku arengukava on kooskõlas RAK prioriteetidega, mis on aluseks EL Struktuurfondidest toetuste taotlemisel.

10. KOKKUVÕTE

Aleviku arengukava on elanikkonna kokkuleppe väljund - soov muuta maal elamise aspektid positiivseks ning ehitada üles konkurentsivõimeline elukeskkond, kuhu soovitakse tulla ja jääda.

Aleviku elanike kokkulepe on oluline programmdokument toetuste taotlemiseks fondidest.